

INAUGURACIÓ DEL CURS ACADÈMIC 2009-10

Paranimf de la URV. 28 de setembre de 2009

- Sr. Comissionat d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya,
- Senyora Mònica Terribas,
- Sr. President del Consell Social,
- Sr. Secretari General de la Universitat,
- Rector Joan Martí, rector Lluís Arola,
- Distingides autoritats,
- Benvolguts companys i companyes de la URV,
- Senyores i senyors,

Abans de cloure l'acte i declarar inaugurat el curs acadèmic 2009-2010, els vull adreçar unes paraules per plantejar, com ja és tradició, els principals reptes i prioritats d'aquest curs acadèmic que de manera simbòlica comença avui.

Avui és un dia de reconeixement als membres de la comunitat universitària que s'han distingit per la seva feina i dedicació a la institució, als quals reitero la felicitació. També vull aprofitar aquests moments, però, per expressar un sentit record pel membre de la nostra comunitat que ens ha deixat enguany: el professor Juli Gens.

La presentació de la *Memòria del curs 2008-2009* per part del secretari general fa innecessari que m'estengui en un repàs detallat de la feina feta i dels resultats obtinguts. Tanmateix, no em sostrauré a fer-ne esment, seleccionant i remarcant els aspectes més relacionats amb la feina que tenim per davant els propers anys i, particularment, aquest curs que avui comencem. De tota manera, enguany crec necessari donar a aquesta anàlisi una visió una mica més àmplia i potser amb menys detall; avui és la quarta ocasió que m'adreço a vostès en l'acte d'inauguració de l'inici de curs i això, en la dinàmica més estesa de totes les institucions democràtiques, té significació addicional: enguany es completa efectivament el meu

mandat com a rector de la URV i aquest curs es viurà un nou procés electoral. No és ni el moment ni el lloc per fer un balanç, que pertoca presentar, de fet, en el moment de l'informe anual del rector al Claustre. Però tampoc em puc plantejar parlar-los de les línies principals de treball del curs que avui iniciem protocol·làriament sense tenir en compte aquesta circumstància perquè, en qualsevol cas, aquest curs 2009-10 veurà i viurà a la URV l'acció de dos equips de govern, gràcies a la decisió democràtica de tota la comunitat universitària.

Per tot el respecte al procés d'elecció de la màxima autoritat acadèmica i representant de la universitat, sí que crec que avui és la millor ocasió per explicar obertament la meva disposició. Encara que personalment estic molt satisfet que amb el treball de l'equip que m'acompanya i la feina intensa de tota la comunitat universitària vegi aconseguits avui la gran majoria dels objectius concrets proposats en el meu programa electoral, crec que seria incorrecte dir que la feina està completa. El model d'universitat que s'hi plantejava i que la comunitat universitària suporta i demostra que vol desenvolupar està fent el seu camí, crec que molt clarament marcat, i té en els propers anys encara molt d'espai per recórrer. En aquestes circumstàncies i amb tota la il·lusió per continuar fent avançar amb tota la comunitat universitària aquesta universitat pública del sud de Catalunya, els vull dir avui que, un cop complert l'actual mandat, sotmetré a la decisió de la comunitat universitària la proposta d'un nou programa de treball per uns nous quatre anys, que estic segur que també seran apassionants.

És amb aquest ànim i disposició que avui els parlaré de la feina que farà la URV aquest curs 2009-10.

Primer de tot, vull agrair públicament i expressament al col·lectiu docent i investigador, al personal d'administració i serveis i a

l'estudiantat de la URV la contribució a aquests bons resultats en docència, recerca, impacte socioeconòmic i projecció internacional del curs 2008-2009, que ens mostren una institució ben posicionada, activa, que duu a terme la missió que li ha encomanat el Parlament de Catalunya i que, en la nova conjuntura que viu el nostre país després del sotrac economicofinancer que ha viscut aquest darrer any tot el món, no tan sols està ben preparada, sinó que lidera el procés de transformació en societat del coneixement d'un territori que té tots els elements per ocupar un lloc amb nom propi en l'avui imprescindible Europa del coneixement. Efectivament, recordem que fa ja uns quants anys, quan no s'albiraven els moments de crisi econòmica mundial que experimentem ara, l'any 2000 a Lisboa i dos anys més tard a Barcelona, els governants de la Unió Europea es van comprometre en una estratègia orientada a convertir Europa en l'economia més dinàmica i competitiva del món, basada en el coneixement, i per fer-ho es van marcar un objectiu molt clar: una inversió del 3% del PIB en recerca i desenvolupament l'any 2010. L'estratègia de Lisboa era llavors el camí necessari per competir mundialment davant les potències dels EUA i Japó i les economies asiàtiques emergents. Avui, quan hem pogut comprovar la delicadesa i fragilitat del nostre model socioeconòmic dins l'estructura econòmica mundial, l'estratègia d'evolucionar cap a una economia basada sobretot en el coneixement es manifesta com l'única possible per mantenir i fer créixer els nivells de benestar de la nostra societat davant altres models econòmics emergents i ja majoritaris molt menys sensibles a les diferències o fins i tot injustícies socials.

En aquesta determinant cruïlla en la qual es troba la nostra estimada i benestant societat europea, els processos de construcció dels espais europeus d'educació superior i de recerca adquireixen un protagonisme superior al que es dibuixava amb l'estratègia de Lisboa. D'una banda, els sistemes universitaris i de recerca s'enfronten a l'important repte de participar més directament en l'activitat

econòmica, fent de nucli o fins i tot liderant clústers de coneixement, com a motors de l'evolució cap a aquesta nova economia que ha de permetre la sostenibilitat, primer, i després el progrés del nostre model social. De l'altra, la difícil situació econòmica pública i privada posa pressió sobre el compromís d'inversió en R+D, aquest 3% del PIB amb una tercera part pública i dues terceres privades que ens havíem marcat per a l'any que ve. I és en aquest context, que ho és de tot el sistema universitari català, que avui els vull parlar de la feina que fa la nostra Universitat i, sobretot, de la que ha de desenvolupar, particularment el curs que ara comença.

Crec que tots estaríem d'acord que del conjunt de l'activitat acadèmica en destaca, un any més, la duta a terme als centres i departaments per desenvolupar la nova oferta d'ensenyaments de grau que ja substitueix la de diplomatures i llicenciatures. Ha estat una feina intensa, extensa i complexa que ha conduït, enmig de no poques incerteses, algunes de les quals encara ens amoïnen, a l'aprovació definitiva de 25 noves titulacions de grau que, afegides a les dues que ja van oferir-se el curs passat, fan que aquest curs més de dues terceres parts del total de titulacions ja estiguin totalment adaptades a l'EEES. Tots som conscients del nivell de confusió i controvèrsia pública, no prou ben gestionada globalment des del punt de vista de comunicació a la societat, en què hem hagut de treballar aquest any per preparar la nova oferta de titulacions. Precisament per la singularitat i la intensitat de la problemàtica de la comunicació hem volgut convidar enguany la màxima responsable de la nostra televisió pública i especialista en la relació dels mitjans de comunicació de masses amb els conceptes d'identitat cultural i col·lectiva i la representació de l'esfera pública, la professora Mònica Terribas, a qui agraeixo de tot cor l'esplèndida lliçó amb la qual hem inaugurat simbòlicament aquest curs. En tot cas, crec que també és evident que la realitat s'ha imposat als mals averanys anunciats: tant els dos títols que es van iniciar l'any passat com els 25 nous

d'enguany han tingut una gran acceptació per part del nou alumnat, amb increments molt notables de demanda, així com un desenvolupament del tot normalitzat en el marc de les previsions fetes en les respectives memòries. Sincerament, espero que, tot mantenint l'imprescindible esperit de crítica constructiva que ajuda a fer millor la feina i també a explicar-nos millor, aquest nou curs es desenvolupi arreu del país sense l'acritud que en alguns moments de l'any passat vam viure.

La visibilitat internacional dels resultats de la recerca ha continuat millorant. Les publicacions recollides el 2008 per l'Institute for Scientific Information ens col·loquen en la 24a posició a Espanya (quan som la 36a universitat per grandària) i la 4a pel que fa a publicacions per professor numerari. La dinàmica és clarament i sostingudament bona, però podem i hem d'aprofundir encara en aquesta direcció i, sobretot, estendre-la paral·lelament a l'activitat de direcció de tesis doctorals en tots els àmbits del coneixement, de tal manera que aconseguim ampliar l'espectre de visibilitat internacional destacada, que el 2008 ja ha crescut respecte a anys anteriors i es concentra, segons el mateix Web of Knowledge, en les àrees de química, medicina clínica, enginyeria i ciències agrícoles.

Un dels resultats més significatius d'enguany, sobretot per als investigadors, és la resolució de la darrera convocatòria de grups consolidats. Dels resultats obtinguts per la URV, amb 53 grups reconeguts de les 61 sol·licituds presentades, en vull destacar la incorporació d'un nombre significatiu de grups dels àmbits de les ciències socials i humanes (un 34% del total concedit), una evolució que ens permet ser encara més optimistes de cara al futur.

Aquest és un programa que té molts elements per enfocar-los cap a la direcció correcta: basat en un procediment prou transparent d'avaluació externa, obert a tots els àmbits científics, competitiu pel

que fa al país, exempt de quotes, identifica i, en alguns casos, ajuda a finançar l'activitat dels grups de recerca distribuïts arreu del país. És la llavor d'un finançament basal de l'activitat de recerca i també un instrument que hem de potenciar i fer créixer en magnitud. Precisament ara, un cop resolta la convocatòria, és el moment oportú per desenvolupar les bases de la propera, per tal que els diferents grups de recerca disposin del temps i oportunitat d'orientar la seva activitat i estratègia a les línies que el desplegament del Pacte nacional per a la recerca i la innovació pugui fomentar.

Després de la signatura, fa pràcticament un any, d'aquest rellevant pacte, la política científica se centra en aquests moments a definir l'estratègia de focalització i prioritització temàtica i a establir el sistema de governança, amb iniciatives com la fusió de la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació, l'ICREA i l'AGAUR, la creació de l'Agència de Centres de Recerca i la creació del Consell Català de Recerca i Innovació, per cert presidit pel nostre professor Lluís Arola, el qual felicito pel nomenament i per tot el reconeixement que implica. Amb aquest relativament complex procés, no s'ha avançat el que esperàvem en els projectes de nous instituts catalans de recerca. L'Institut de Recerca en Turisme de Catalunya és una prioritat per a aquest curs que avui comença, així com la creació de l'Institut de Recerca en Enologia i Viticultura de Catalunya.

L'àmbit de la tercera missió ha viscut també enguany un any molt intens, tant en els aspectes relacionats amb la valoració i transferència de coneixement com en els relatius a l'impacte social i cultural de la Universitat en el territori. Els projectes dels parcs científics i tecnològics de Falset, Vila-seca, Tarragona i Reus continuen avançant; els edificis que la URV hi impulsa tenen ja pràcticament garantit el finançament total. De fet, aquest curs veurem la inauguració de tres dels quatre edificis en construcció i com hi comencen les activitats el Centre Tecnològic de la Química de

Catalunya, l'Institut de Recerca en Energia de Catalunya, espero que també l'IRTUCA, l'Observatori del Turisme de la Costa Daurada i empreses turístiques, i s'hi desenvolupen projectes d'empreses vitivinícoles i de les diferents DO. Serà en el següent curs 2010-11 que, un cop garantit ja avui el finançament, podrem inaugurar l'edifici d'R+D+I de Nutrició i Salut, que ha d'acollir, entre altres serveis, el Centre Tecnològic de Nutrició i Salut.

D'altra banda, s'ha duplicat el nombre d'antenes de coneixement operatives, amb l'entrada en funcionament de les de la Sènia, Santa Coloma de Queralt i Valls, s'ha incrementat el nombre d'aules de la gent gran, s'han creat noves càtedres universitat-societat —la de Foment de la Innovació Empresarial, patrocinada per la Diputació de Tarragona, i la de Ciència i Humanisme, finançada per un acord amb Caixa Tarragona—, i moltes altres actuacions de projecció de l'activitat de la Universitat cap als interessos de la societat; en definitiva, una tercera missió de caire social molt present en tota la URV. Per emmarcar i ordenar tot aquest catàleg d'actuacions, el Claustre va aprovar també enguany el Pla Estratègic de la Tercera Missió i, no per atzar, ho va fer conjuntament amb l'aprovació del Pla Estratègic de la Internacionalització. I és que la finalitat última de la internacionalització de la URV és, de fet, la internacionalització de la nostra societat.

Des d'una perspectiva social i econòmica, potser la iniciativa més destacada ha estat l'acord amb la Diputació per posar en marxa de l'Oficina Tarragona, Regió del Coneixement, que va tenir en la Nit de l'Empresari el millor marc possible de presentació en societat i que ja ha vehiculat força projectes de recerca d'empreses que altrament no haurien vist la llum. L'objectiu final de l'Oficina és precisament aquest: fer possible, des del suport local i immediat, que més i més empreses s'animin a desenvolupar projectes d'R+D+I; en fer-ho, segur que contribuirem a equilibrar la proporció de participació

privada en recerca i innovació i, potser, a trencar la carregosa paradoxa espanyola...

Enguany s'ha produït també una d'aquelles manifestacions de simbiosi entre la URV i la societat que, per exemplar i única, crec que val la pena remarcar: em refereixo a l'acord entre els municipis de Tarragona, Torredembarra, Constantí, Salou, Vila-seca, Valls i Montblanc, reunits en el Consorci per a la Gestió de la TDT/Camp de Tarragona, i la Universitat per engegar el nou TAC 12, un canal públic de televisió de proximitat que utilitza les instal·lacions i els recursos tècnics de la Unitat de Comunicació al Campus Catalunya; una veritable simbiosi en benefici del servei de comunicació audiovisual pública i de la qualitat de la formació que reben els nostres estudiants.

A més de dur a terme i estendre les tres missions de la Universitat, una bona part de la nostra tasca té a veure amb la mateixa organització. Amb el perill de no poder ser exhaustiu, crec que no puc deixar de comentar alguns dels acords més rellevants presos aquest curs passat per la comunitat universitària.

En l'àmbit del professorat, l'aplicació del que estableix la nova LOMLOU, pel que fa als processos d'acreditació, ha significat ja la promoció directa d'un bon nombre de titulars d'escola universitària doctors a titulars d'universitat i, com ja esperàvem, també la d'un nombre molt significatiu de professors i professores titulars a catedràtics i catedràtiques d'universitat. Això ha estat possible mercès, d'una banda, a un acord clar, fàcilment aplicable, del Consell de Govern i, de l'altra, a una disponibilitat pressupostària que, complementant el conveni de promocions vigent amb la DGU, haurà permès, en acabar l'any, l'accés a més de quinze noves càtedres, un increment global del 25% en el nombre de catedràtics i catedràtiques de la Universitat. Aquest increment tan significatiu té, d'altra banda,

la virtut de contribuir també de manera molt important als objectius del Pla d'igualtat, atès que representa més d'un 50% d'increment en el nombre de catedràtiques de la universitat, la qual cosa permet passar d'una proporció d'1 a 5 a una d'1 a 4. Com poden veure, significatiu però encara amb molt camí per recórrer.

Pel que fa a les infraestructures físiques, enguany ha estat marcat pel trasllat de Lletres i d'Infermeria al campus Catalunya. Malauradament, o no, les obres no s'acaben; estem a punt de completar en primera fase una peça importantíssima del campus: el CRAI, que agrupa tots els serveis i recursos necessaris per a l'aprenentatge, la docència i la recerca, entre els quals el primer i majoritari: la biblioteca. I al mateix temps ja s'elabora el projecte de la nova Facultat d'Educació i Psicologia, complementat amb dos projectes més que, ara sí, pretenen completar el campus: la necessària ampliació del CRAI que es lliura ara i una infraestructura comuna de serveis de campus. Tindrem, doncs, obres encara en marxa durant uns quants anys, però amb un escenari de disponibilitat d'inversions garantit que ens permet albirar ja, en el temps i en l'espai, la forma definitiva que tindrà aquest campus central de la Universitat. També han començat les obres del campus de les Terres de l'Ebre, que esperem inaugurar el curs 2010-11. El PIU, tot i ser relativament ampli per a la URV, 12% del total del sistema universitari català, no dóna per a més; Universitat i Govern sabem que els edificis docents de la Universitat encara no estaran tots completats: ens quedaran per finançar en el proper PIU l'Escola d'Arquitectura, que la Universitat ha escomès gràcies als seus recursos, a un acord amb el DIUE per a l'ús dels que provenen de la convocatòria de CEI 2008 i a l'ajut de l'Ajuntament de Reus en la redacció del projecte; la nova Facultat de Medicina i Ciències de la Salut, l'edifici d'instal·lacions comunes del campus de Bellissens i un edifici de serveis administratius generals.

Molta feina encara pendent com per posar damunt la taula els dèficits que la Universitat té en altres infraestructures de serveis, sobretot d'instal·lacions esportives i de residències universitàries. Tanmateix, treballem per avançar també en aquesta direcció, i ho fem amb el suport i la complicitat de les nostres ciutats universitàries.

Per la transcendència amb què s'ha de continuar desenvolupant aquest curs que ara comença, per acabar aquest repàs del curs 2008-2009, també voldria remarcar dos conjunts d'acords presos pel Consell de Govern: un paquet de mesures per millorar els estudis de postgrau i un programa per fomentar l'activitat de recerca.

Els tres primers cursos d'implantació dels nous estudis de postgrau han demostrat que aquests nous ensenyaments plantegen noves necessitats organitzatives i de recursos, associades a una diferent tipologia d'estudiantat, amb una desitjada major proporció d'estudiants estrangers, i a la necessària projecció internacional de la nostra oferta. Tot plegat aconsellà al Consell de Govern l'aprovació d'un paquet de mesures de millora, entre les quals ara vull destacar la creació del Centre Internacional de la URV, la focalització de l'Escola de Postgrau i Doctorat en les tasques de garantia de la qualitat i d'assegurament de la formació nuclear de postgrau, i el redimensionament de les estructures de gestió dels centres. Totes aquestes mesures impliquen un progrés en la professionalització de la gestió a la Universitat i una traça de per on hem d'avançar en molts altres àmbits: la incorporació de personal d'administració i serveis altament qualificat.

El Consell de Govern s'ha plantejat també un programa per fomentar la recerca precisament i volgudament en un any en què tot un seguit d'estudis independents ens mostren, conjuntament, una Universitat de qualitat, d'elevada productivitat científica i amb impacte internacional: segons la Universitat Complutense, la URV és la segona

universitat de l'Estat en qualitat de la recerca i tercera en qualitat global; segons la Universitat de Granada, som la sisena universitat de l'Estat en productivitat global, i segons l'estudi Scimago-Scopus, som també la sisena de l'Estat en impacte internacional de la nostra recerca, i ocupem el 384è lloc de tot el món. Tinguem en compte que només a Europa hi ha més de 4.000 universitats... Més recentment, amb ocasió del 75è aniversari de la Universitat de Sao Paulo, la URV ha estat convidada a constituir una associació d'universitats llatinoamericanes de recerca que agrupa les 75 més productives entre les més de 1.500 d'Espanya, Portugal i Amèrica Llatina. En qualsevol cas, i sense fixar-se gaire en el lloc concret que ocupem en una llista o altra, tots aquests estudis tenen en comú que mostren una URV relativament molt ben posicionada en el panorama espanyol i també català. Naturalment, els resultats publicats avui, que alimenten tots aquests estudis, són fruit del treball d'ahir, de fa molts anys de feina continuada. En aquest punt, avui em sembla una molt bona ocasió per retre, en nom de tots, un homenatge simbòlic a totes les persones que han fet i fan possible aquesta posició, a través del reconeixement públic dels qui van obrir camí en diferents aspectes que avui alimenten aquests rànquings. L'any 2008 es van publicar a la URV 588 articles recollits al Web of Science, però el primer article indexat internacionalment, amb adreça a Tarragona, correspon a la professora Rosa Caballol, si em disculpa la indelicadesa, fa 31 anys; el darrer any s'han llegit a la URV 80 tesis... La primera tesi feta íntegrament a Tarragona va ser presentada pel professor Francesc Díaz ara fa 27 anys, i la primera feta i defensada a Tarragona fou la del professor Josep Maria Escolà Tuset, avui a la UAB, ara fa tot just 25 anys. Els primers projectes competitius que van aportar recursos econòmics per desenvolupar recerca a la demarcació els van aconseguir fa 23 anys els professors Carmen Claver, Francesc Díaz, Jesús Sueiras, Francesc Giralt i Lluís Masana. Els primers projectes finançats en el Programa marc europeu van ser del professor Josep

Poblet i del professor Lluís Masana ara fa només 16 anys i, per acabar, el primer *Nature* publicat per la URV correspon al grup dirigit pel professor Eudald Carbonell, també fa 16 anys.

Tots aquests casos han tingut el mèrit i la virtut d'obrir camí, de mostrar que els referents internacionals de generació de coneixement són coneguts i estan a l'abast. El seu exemple i el de molts altres com ells ens han portat a la URV d'avui.

Partint de la relativa bona posició actual i aprofitant, precisament, el moment de crisi econòmica, al qual la Universitat s'enfronta a partir d'una posició sanejada, és el moment de donar un impuls diferencial a l'activitat de recerca que ens permeti incrementar el nostre potencial en tots els àmbits del coneixement.

Per això, i a partir de l'anàlisi del que ens ha portat on som, el Consell de Govern va aprovar un programa que es basa en tres grans eixos: l'increment del nombre de beques doctorals, l'assignació de recursos destinats a personal tècnic o administratiu, tant de serveis centrals com dels mateixos grups (un altre cop un increment de la professionalització de la universitat) i el reconeixement i l'incentiu de l'activitat acadèmica excel·lent amb impacte internacional.

El repàs de l'activitat duta a terme no pot ser exhaustiu i, en tot cas, la tria està orientada a remarcar la imatge d'una universitat ben assentada i posicionada, amb un impacte creixent i apreciat en la societat, i cada cop més reconeguda a Catalunya, a l'Estat i internacionalment.

La globalització i particularment la mateixa idea d'espai europeu d'educació superior o de recerca porten implícites la democratització dels sistemes universitaris. Malgrat la pervivència d'alguns clixés que associen el concepte d'universitat a reductes elitistes tancats en si mateixos, el conjunt d'universitats ja no constitueix un club selecte

folrat de caoba on el que importa és el *pedigree*, d'on vénens... A l'EEES i a l'ERA, en la competició global, el que veritablement importa és on vas i si l'empresa és versemblant.

I cap on va la URV? Molt recentment, aquest estiu, hi ha hagut un parell d'esdeveniments que m'han permès de verbalitzar una visió de futur de la Universitat i no veig millor ocasió que avui per compartir-la amb vostès. Parlo d'un seminari de l'OCDE sobre els reptes i les oportunitats que la crisi planteja a les universitats, en el qual la URV va ser convidada a explicar la seva experiència, i de la més recent convocatòria de Campus d'Excel·lència Internacional.

L'any passat posava èmfasi en dues paraules: CONFIANÇA i IMPACTE. La confiança, que no es pot emmagatzemar i que s'ha de guanyar dia a dia, i que la societat diposita en la seva Universitat per a la formació de les persones, per a la generació de coneixement, per a la transformació d'aquest coneixement tant en innovació i millora de la competitivitat de les seves empreses com en atracció de talent i internacionalització. I l'impacte en tots els nivells d'actuació: en el desenvolupament socioeconòmic i cultural i en el coneixement mitjançant la rellevància de l'activitat científica, que és la que ens fa visibles al món i és la porta a la internacionalització de la universitat i, en bona mesura, del mateix territori.

En aquesta parella *confiança* i *impacte*, entesa en el nostre context, es resumeix, d'alguna manera, la visió de la Universitat, la que ha interessat l'OCDE i ha estat la base del nostre projecte de CEI Catalunya Sud: a partir de la solidesa de l'actuació, de l'impacte real i tangible en el benestar de la nostra societat, de la consciència del reconeixement internacional, de la confiança en el projecte i la capacitat, la URV és avui el nucli, el líder reconegut, d'un gran projecte col·lectiu: l'emergència internacional de la demarcació de Tarragona com a regió del coneixement.

La nostra regió, la de les comarques meridionals de Catalunya, la Catalunya Sud, amb una població que s'aproxima a les 800.000 persones i una extensió de 6.000 km², té una dimensió socioeconòmica similar a la de regions europees amb nom propi, reconegudes regions del coneixement com la de Tampere a Finlàndia o la de Shannon a Irlanda, i fins i tot superior a la d'alguns països de la Unió Europea. La demarcació de Tarragona té també un enorme potencial: un gran patrimoni històric i cultural, amb tres elements declarats patrimoni de la humanitat (Tàrraco, Poblet i Art Rupestre, que representen el 60% dels que hi ha a Catalunya), una gran riquesa mediambiental amb tres parcs naturals (Delta de l'Ebre, els Ports i serra de Montsant, més del 25% dels de Catalunya) i una activitat econòmica singular, amb un pes específic molt gran a Catalunya i a Espanya: Química, amb el 50% de la producció catalana i 25% espanyola; Energia, amb un global de vectors energètics activats que representen el 91% de l'energia consumida a Catalunya i el 16% a Espanya; Turisme, amb més del 20% de l'activitat catalana; Enologia i Viticultura, amb el 50% de les DO catalanes, el 8% de les espanyoles, i el 100% i 50% respectivament de les DO qualificades; Indústria Alimentària, amb un 10% i un 2%; tots aquests àmbits són, també, molt importants per a l'economia del país. També gaudeix d'una posició estratègica: intersecció de l'eix del Mediterrani i l'eix de l'Ebre, amb importants infraestructures de comunicacions internacionals —un dels majors ports del Mediterrani, amb un tràfic total que és el 41% de Catalunya i el 7,5% d'Espanya i un aeroport en creixement que ja avui dia supera netament el milió de passatgers/any. De la seva banda, la Universitat, des que es va crear, ha tingut com a objectiu principal dotar el territori d'una estructura del coneixement amb visibilitat i reconeixement internacional i avui dia és un element clau en la cohesió del territori i en la interacció amb les institucions i agents de la demarcació. Així, la Universitat ha assolit una dimensió acadèmicament sòlida,

científicament rellevant i substancial quant a transferència de coneixement. L'Estratègia Universitat 2015 i la convocatòria de Campus d'Excel·lència Internacional signifiquen l'oportunitat per plantejar el pas endavant decisiu: projectar internacionalment el conjunt de la demarcació de Tarragona com a regió del coneixement, com a regió de referència internacional en els àmbits que descriuen els 5 subcampus del CEI Catalunya Sud: Química i Energia, Patrimoni i Cultura, Nutrició i Salut, Turisme i Oci, i Enologia. La proposta d'associació d'universitat, instituts d'investigació, centres tecnològics i hospitals universitaris persegueix incrementar l'impacte internacional i la potència de generació, transmissió i aplicació de coneixement a través d'incrementar la captació de talent, el nombre de projectes d'investigació, el nombre de tesis, el nombre d'articles científics i, molt particularment, la participació decidida del sector productiu en tots aquests increments. Per aconseguir-ho és fonamental disposar dels elements de qualitat internacional que proposa el CEICS: centres de recursos per a l'aprenentatge i la investigació, serveis científics i tecnològics conjunts competitiu internacionalment, instal·lacions de campus atractives per a estudiants i investigadors internacionals, residències, espais d'oci, d'associació i esportius, noves estructures i serveis adaptats als nous requeriments i, finalment, mecanismes de decisió i govern del conjunt d'entitats que defineixen el mateix CEICS.

Com poden veure, potser res massa diferent del que ja ha estat progressivament discutit al Claustre i treballat al Consell de Govern, però potser aquí ve el primer valor de la convocatòria dels CEI: ha representat l'oportunitat, quasi l'obligació, d'organitzar i presentar el nostre projecte tant als nostres socis com públicament.

Cap a on ens ha de portar aquesta aposta estratègica? Què en volem aconseguir?

El principal objectiu és potenciar l'excel·lència i visibilitzar un pol internacional d'impuls a la societat del coneixement en les comarques meridionals de Catalunya, basat en el potencial científic, social i econòmic diferencial existent en els àmbits en els quals s'estructura el CEI.

Des d'un punt de vista operatiu, amb la convergència d'esforços que es poden assolir, hem d'aconseguir que la nostra regió surti d'aquesta crisi amb unes bases reforçades per a la projecció internacional, per a l'emergència com a regió del coneixement, atractiva per al talent, per a les inversions i per a una vida de qualitat.

Des d'un punt de vista intern, i com a conseqüència més que com a finalitat en si mateixa, hem d'aconseguir incrementar de forma significativa el nostre impacte científic, que vol dir també el nostre impacte internacional. La via principal per aconseguir-ho és el binomi formació de màster-recerca i, particularment, la formació de doctorat, l'àmbit de recerca bàsica privatiu de la universitat. L'estratègia marcada descansa bàsicament a aconseguir duplicar els estudiants de postgrau i, finalment, duplicar el nombre de tesis. Per arribar-hi hi ha diferents línies: la primera, que ens correspon plenament, és incrementar encara la qualitat, l'extensió i la visibilitat internacional de la nostra oferta, així com també augmentar-ne l'atractiu, i, en aquest sentit, l'oferta d'ajuts i beques és determinant, com ho és dotar-nos d'uns bons serveis de captació i acollida internacional, de noves residències per a estudiants i investigadors, com la que hem inaugurat enguany a mig camí entre els campus de Catalunya i Sescelades, i d'un sistema acreditat internacionalment d'assegurament de la qualitat. Però també ho aconseguirem aplegant en un mateix campus totes les altres institucions que tenen també programes de recerca i capacitat de formar nous doctors a la nostra Universitat. Pel que significa ja d'avançament en aquesta direcció, em complau anunciar avui la propera signatura de convenis amb dues de

les ciutats que ens acullen, Reus i Tarragona, per a la convocatòria anual d'una beca de recerca URV, com ja hem fet amb l'empresa Enresa, i proposarem de fer amb d'altres amb una gran tradició de col·laboració amb la Universitat, com Dow Chemical, i amb institucions de recerca, com l'IRTA.

D'acord amb l'estratègia mantinguda, que ens ha portat a configurar un entramat d'estructures de coneixement que projecten l'activitat de la Universitat fins a la innovació en els sectors productius en perfecte alineament amb les singularitats socioeconòmiques de la nostra regió, amb el que això significa de reforçament del nostre missatge, la proposta de CEICS identifica els cinc subàmbits que ja he comentat. Tanmateix, no són els que ens proporcionen tota la capacitat de projecció i penetració internacional. Ans al contrari, gràcies també a l'esforç de singularització fet pels centres, departaments i grups de recerca de tota la Universitat, hi ha molts àmbits que ja han demostrat que són molt atractius internacionalment i que encara ho poden ser més. En voldria remarcar alguns que crec que ja són punta de llança i als quals la configuració del CEICS no pot sinó ajudar a créixer. Parlo, per exemple, de la formació en espanyol com a llengua estrangera, que ja atreu a la URV més d'un centenar d'estudiants estrangers cada any; o del màster en Dret Ambiental, que estic segur que es convertirà en referent estatal i internacional; o de l'àmbit de la seguretat informàtica, enfortit amb una càtedra UNESCO; o de les possibilitats que ofereixen estudis, encara no concretats, de Comerç Internacional, demanats ja com a continuïtat per les universitats d'origen dels nostres estudiants xinesos, o, per acabar aquesta llista no exhaustiva, dels estudis de màster i també de doctorat en Infermeria que, amb el camí emprès per la nostra escola, tenen l'oportunitat de convertir-se en ensenyaments de referència, sobretot en l'àmbit sud-americà.

La proposta parla també de governança del conjunt i això em porta al darrer punt que volia remarcar avui i que, com saben, ha estat objecte de debat en un cicle específic i també de discussió més o menys informal en algunes reunions que he mantingut amb centres i departaments aquests dos darrers cursos. En parlava també en l'acte d'inauguració de curs de fa dos anys, en presència del president de la Generalitat. N'estic tan convençut o més que llavors: al sistema universitari, tant de bo que poguéssim dir només català, li cal una profunda revisió d'acord amb les recomanacions de la Unió Europea, que, recordo, insisteix molt en el reforçament de l'autonomia universitària conjuntament amb la responsabilització i rendició de comptes. Per això convida els estats membres a orientar els sistemes universitaris mitjançant un marc de regles generals, objectius de política científica, mecanismes de finançament i el traspàs a les universitats de la plena responsabilitat institucional davant la societat en general.

De moment, la via escollida a casa nostra no ha estat la recomanada per la Unió Europea, sinó que s'ha optat per mantenir l'estructura i el sistema de govern clàssic i, davant la desconfiança que aquest sistema genera, retallar l'autonomia institucional en tots els aspectes que ha convingut.

Fa dos anys veia possible una profunda revisió de la LUC. Avui, si m'ho permeten, després de moltes discussions, poques formals i massa a través de les tribunes que ofereixen els mitjans de comunicació, sóc més escèptic. Veig que s'ha identificat la reforma de la LUC com una nova oportunitat per introduir mecanismes de laminació de l'autonomia, que des de molts àmbits, interessats i poc fonamentats, es reclama simplement més control sobre l'actuació de la universitat, en direcció contrària a la qual crec que ha d'evolucionar el sistema i que demana la Unió Europea: total autonomia i total responsabilitat pública. Tenim un problema de fons, el de la confiança

entre el món polític i l'universitari, que no ens dóna el marc adequat per a una reforma en profunditat. D'altra banda, potser ens cal encara avançar culturalment, ja que no es tracta d'importar esquemes d'altres països de manera parcial. No veig possible ni desitjable un sistema de govern gerencial, que ja en països anglosaxons ha demostrat les seves limitacions, sobretot amb la pèrdua d'identificació del professorat, base del coneixement de la universitat, amb els objectius institucionals, una mena de divisió entre *white collars* i *blue collars*, o entre els qui porten corbata i els qui no, si em perdonen la incorrecció de gènere, però per altra banda reflectida en la realitat, que també la conté. Tampoc no crec que avui funcionés al nostre país un sistema més nord-europeu de delegació de responsabilitat en el món acadèmic per designació externa dels màxims responsables.

Avui dia, la força de la nostra institució rau en el sentiment de propietat de la comunitat universitària, que alimenta el voluntarisme que encara supleix uns recursos que són lluny d'assemblar-se als d'aquests altres països dels quals hom vol importar-ne els models de govern. Per això la meua aproximació és de moment prudent; crec que hem d'anar el més ràpid possible a una revisió tècnica de la LUC i deixar per a la nostra reflexió, la que s'ha de veure reflectida en la revisió del nostre Estatut, quins són els canvis que podem i volem fer a la nostra estructura de govern. No m'hi vull estendre més; en qualsevol cas, es tracta d'una discussió que no vol presses, que només permet avançar sobre la base de la convicció i, per tant, en seguirem parlant en el moment de la reforma de l'Estatut, donant la darrera paraula al Claustre.

No vull acabar sense fer un breu esment a la situació econòmica i la relació amb el finançament de les universitats. La crisi, a través de la disminució d'ingressos de l'Administració, ha afectat comprensiblement l'acord de millora de finançament que Govern i

universitats vam signar el 2006. Tots comptem amb una recuperació econòmica que ens permeti completar l'acord, encara que previsiblement haurem allargat el termini en què s'assoleixi l'objectiu de finançament establert: 1.031 M€ inicialment previstos per a l'any 2010. Per la circumstància econòmica que vivim però, en qualsevol cas, perquè ens és imprescindible (entre altres qüestions, s'acaba també el període d'aplicació de la disposició final segona de la LUC), ara és el moment idoni per redefinir el marc de finançament universitari.

Crec que hem de tractar la qüestió de cara i obertament; tots hem pogut sentir veus, sempre interessades, crítiques amb l'eficiència de la universitat en l'ús de recursos públics. Aquestes veus, algunes explícitament, han reclamat un sistema de concert per tal que part dels sempre limitats recursos públics siguin administrats per institucions privades; veus que volen dibuixar una universitat pública endogàmica, no eficient en docència i tancada en si mateixa en recerca. Ho he dit sempre que n'he tingut oportunitat i ho seguiré fent, primer perquè n'estic convençut, sobre la base de dades objectives, de resultats docents, de recerca i de transferència i de recursos públics emprats i, segon, perquè crec que en aquest context descrit és imprescindible fer-ho: la universitat pública catalana és avui dia, resultats en mà i per euro invertit, de les més eficients d'Europa i amb un nivell de competitivitat que descansa encara, de manera no sostenible, en una excessiva dosi de voluntarisme. No és sostenible el miracle d'uns resultats semblants als d'uns països que inverteixen el doble que el nostre en les seves universitats. El primer punt i el central que hem d'acordar amb el Govern en parlar d'un nou model de finançament és quin és l'objectiu de finançament públic de les universitats i en quin termini?

Molts de vostès m'han sentit moltes vegades fer servir els exemples concrets d'Stanford, com a paradigma de *top-ten*, que ens serveix

per delimitar per dalt, encara que sigui molt amunt, i de Maastricht, com a universitat bessona nostra: regional i internacional alhora, pública i de la nostra dimensió i espectre científic. Tant si ens hi aproximem amb casos concrets com amb sistemes globals, com fa l'informe Bruegel, la conclusió és la mateixa: el nostre sistema universitari treballa amb molts menys recursos públics per estudiant o per habitant que els d'Alemanya, Àustria, Bèlgica, Dinamarca, Finlàndia, França, Irlanda, Holanda, Luxemburg, Regne Unit i Suècia; sí, estem dins el conegut subconjunt PIGS que completa l'Europa dels 15. Avui els donaré un nou exemple que m'ha impactat perquè mostra clarament que si es vol es pot: correspon al Brasil, país emergent, però amb un PIB per càpita que avui és encara 1/3 de l'espanyol. En els darrers quatre anys, la Universitat de Sao Paulo, la impulsora de la xarxa d'universitats llatinoamericanes de recerca que els deia abans, s'ha convertit en la primera d'Amèrica Llatina per potència científica, la 78a en el rànquing de Shanghai; en aquests mateixos anys, el Govern de l'estat de Sao Paulo ha incrementat sostingudament el finançament públic. Avui, la USP, amb 86.000 estudiants, 5.400 professors, més de 15.000 PAS i una producció científica de més de 6.900 publicacions ISI, rep una subvenció pública de 900 M€, superior al finançament 2009 de tot el sistema universitari català, que té gairebé el doble d'estudiants. Si tenim en compte la relació de paritat del cost de la vida, la inversió pública per estudiant passa a ser el quàdruple de la nostra. Com els deia, es pot passar del discurs polític als fets: si veritablement la universitat és important per al país, la inversió en universitats ha de ser una prioritat. Si ho és o no a Catalunya ho podrem constatar quan parlem del nou model de finançament. Encara tinc esperances que el nostre Govern estableixi un horitzó de futur (no en la conjuntura actual) per a la inversió pública en universitats que ens permeti pensar que algun dia serem com els països que ens porten molts anys d'avantatge o com els que aviat ens hauran passat davant.

No he volgut fer un repàs exhaustiu dels temes pendents ni de tots el objectius del proper curs, però he volgut assenyalar els elements que identifico com a rellevants, sobre els quals hem de treballar amb l'objectiu de fer que la URV sigui, encara més, reconeguda localment i internacional com una bona universitat en docència i en investigació, elements que ja crec que hem demostrat que són els pilars del progrés cultural, social i econòmic de les comarques del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre i de Catalunya.

Amb la confiança que serà així, DECLARO OFICIALMENT INAUGURAT EL CURS ACADÈMIC 2009-2010. Moltes gràcies.

Francesc Xavier Grau. Rector